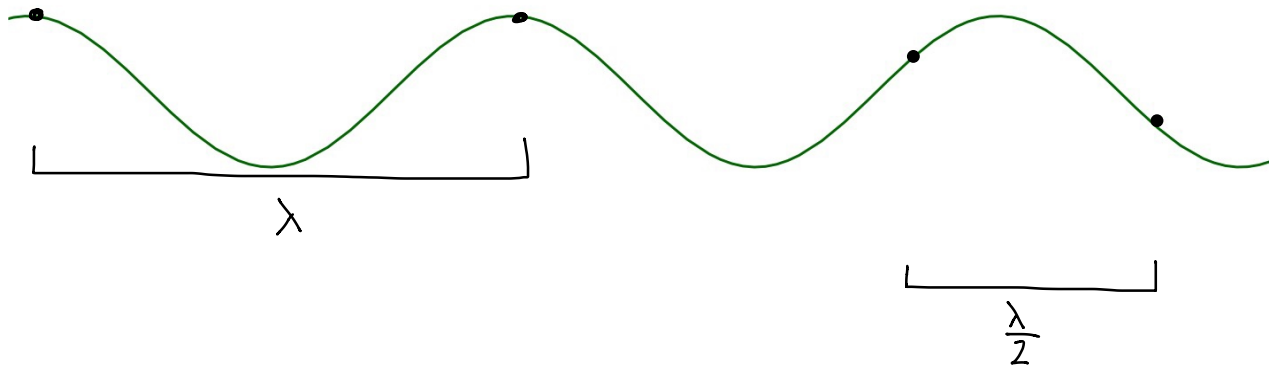

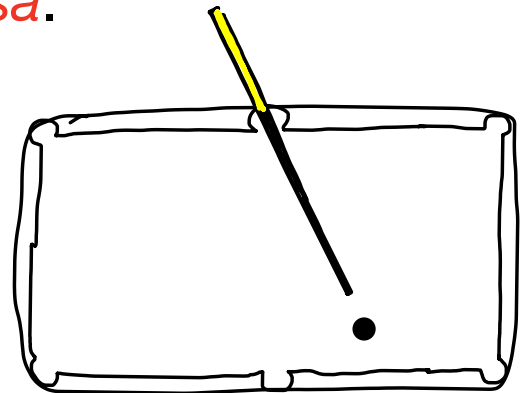
3.1 Aaltojen heijastuminen ja taittuminen

Aaltoliike on *samassa vaiheessa*, kun sen vaihe-ero on tasan 1 aallonpituus (λ).

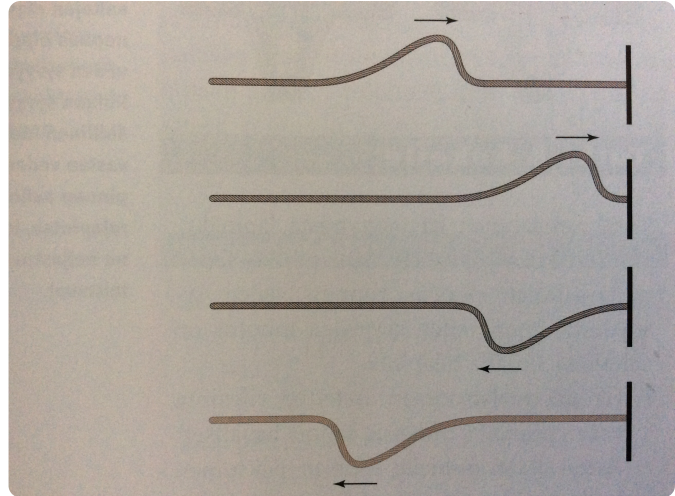
Kun vaihe-ero on puoli aallonpituutta ($\frac{\lambda}{2}$), on aalto *vastakkaisessa vaiheessa*.

Mihin pallo menee?

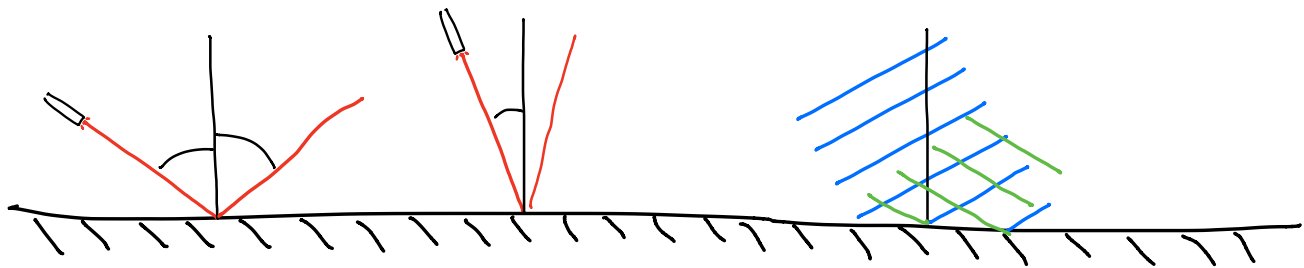
Heijastuminen tarkoittaa sitä, että aaltoliike muuttaa suuntaansa kun se kohtaa raja-pinnan.

Kun aalto (tai pulssi) heijastuu, voi siinä esiintyä *vaihesiirto*. Tällöin aalto muuttuu sen vastakkaiseksi vaiheeksi.

Aallon osuessa rajapintaan vinosti, heijastuu se myös vinosti. Heijastuskulma on aina sama kuin tulokulma.

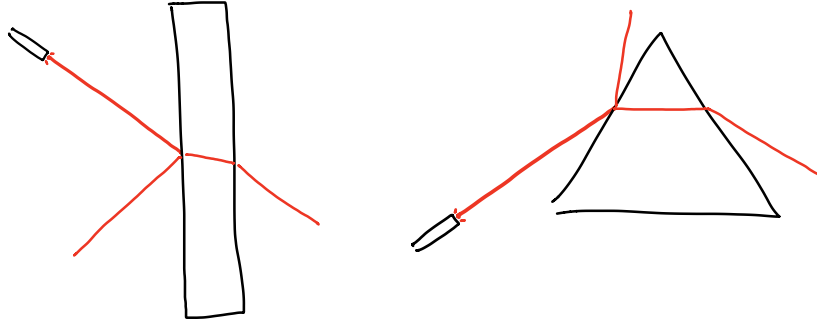
Esim.

heijastava pinta (esim peili)

Taitumisessa aalto jatkaa matkaansa rajapinnan läpi, muuttaen kuitenkin suuntaansa.

Esim.

Miksi aalto (esim valo) muuttaa suuntaansa?

Se johtuu *väliaineesta*. Lasiprisma on valolle tiheämpää ainetta (optisesti tiheämpää), joten valo kulkee siinä *hitaammin*.

Verrataan tilannetta autolla ajamiseen:

Toisen renkaan tullessa "hitaampaan" maastoon, kääntyy auto renkaiden kulkiessa eri nopeudella.

Tätä kuvataan *taittumislaila*:

$$\frac{\sin \alpha_1}{\sin \alpha_2} = \frac{v_1}{v_2} = \frac{n_2}{n_1} = n_{12}$$

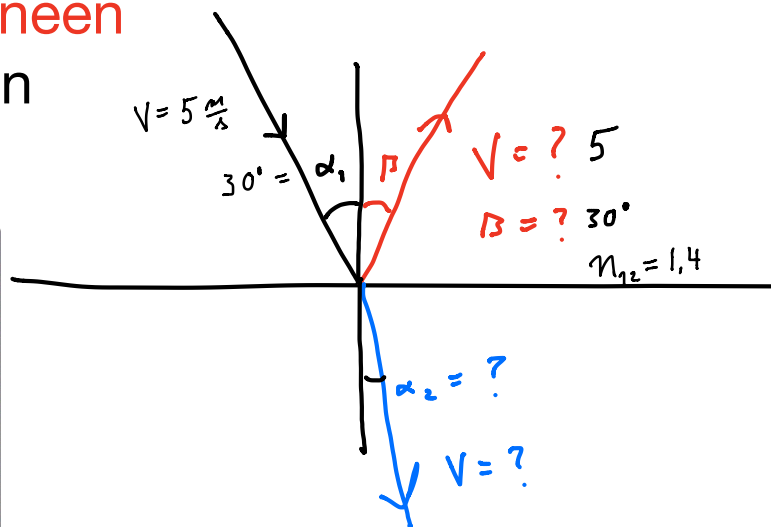
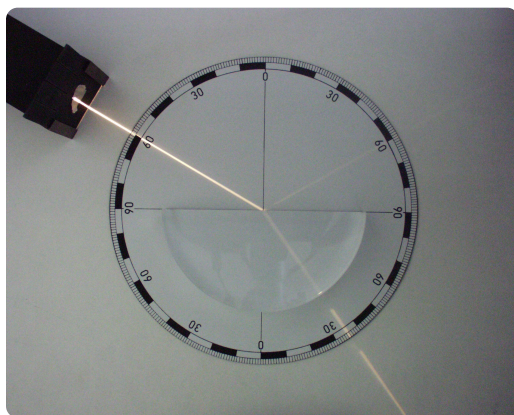
n_1 ja n_2 ovat taitekertoimia, jotka kuvaavat aineiden tiheyttä. n_{12} on taitesuhde.

(HUOM! Taulukkokirjan taitekertoimet pätevät vain valolle, ei esim äänelle!)

Snellin laki: $n_1 \sin \alpha_1 = n_2 \sin \alpha_2$

Esim. Aalto kohtaa rajapinnan tulokulmassa 30° . Aallon nopeus on 5 m/s ja taitesuhde on $1,4$.

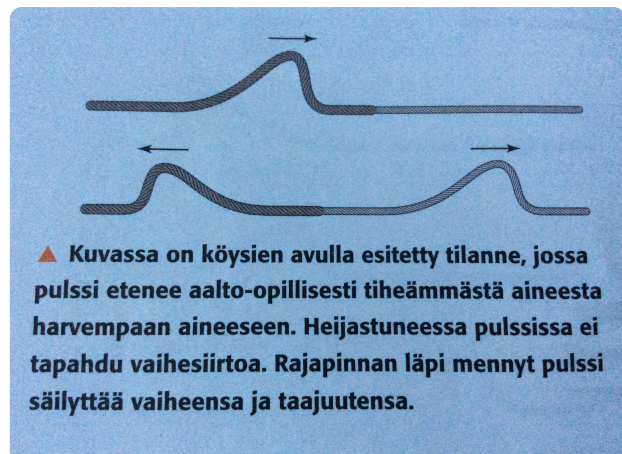
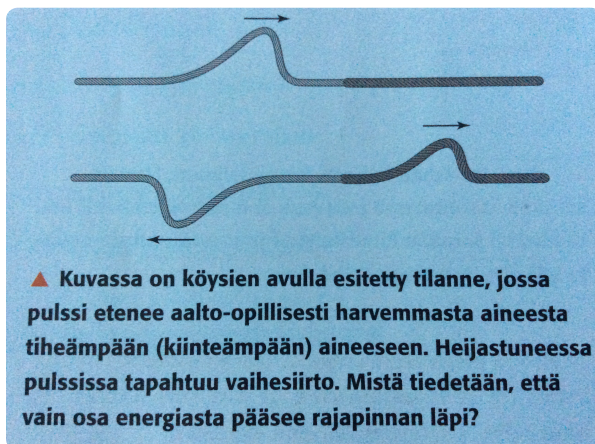
Laske sekä heijastuneen että taittuneen aallon kulmat ja nopeudet.

$$1,4 = \frac{v_1}{v_2} = \frac{5}{v_2} \quad v_2 = \frac{5}{1,4} \approx 3,57$$

$$\alpha_2 = \pi$$

Aineiden tiheydestä/harvuudesta seuraa myös se, tapahtuuko heijastumisessa vaihesiirto:

Kotiin tehtävät 3, 5, 6

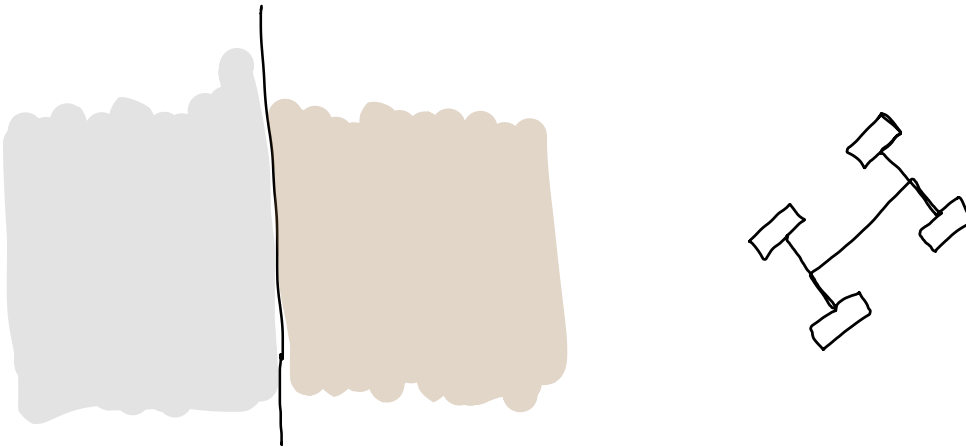
3.2 Valon ja äänen käyttäytyminen aineiden rajapinnassa

Kappaleessa 3.1 yleisesti käsitellyt säännöt aaltojen käyttäytymiselle pätevät luonnollisesti myös valolle ja äänelle.

Keksi luonnossa esiintyviä tapauksia sekä äänen että valon heijastumiselle ja taittumiselle:

3.3 Kokonaisheijastus

Mitä tapahtuu autolle, kun se koittaa ajaa pienessä kulmassa hiekalta asfaltille?

Miksi järven pohja näkyy vain lähellä, alaspäin katsottuna?